

5.10/42
počítati. Ostatní okolnosti, uvedené na začátku, jsou měnitelné a přizpůsobují se dané situaci v tom kterém případě zvlášť.

Později, kdy čelné sledy se přiblíží k přednímu okraji obranného systému nepřítele, narazí ovšem tato sestava na ostatní protitankové palby a přípravy, zejména dostanou-li se tanky do t. zv. protitankových prostorů. Tehdy samozřejmě sestava dozná značných

změn a bude vhodnými rozkazy velitele rotý dané situaci přizpůsobována.

Velitel rotý se pohybuje v bojovém učeňení rotý tak, aby měl nejlepší možnost sledování boje a dávání rozkazů.

K doplnění uvedeného lze představit schematicky učeňení rotý tanků podle uvedených náčrtků.

Příspěvek k diagnostice a terapii DEMODECOSIS

Úvod.

V každé válce, pod vlivem nedostatečné péče o hygienu dochází ve zvýšené míře k výskytu infekčních a parazitárních onemocnění, jež se jinak objevují zřídka.

Z parazitů jsou to především kožní cizopasnici a z nich u jednokopytníků nejčastěji přicházejí vši a roztoči.

Původcem prašiviny koní je roztoč zákožka svrabová (*Sarcoptes scabiei* — *Sarcoptic Mange*). Lokalisované změny kožní vyvolává dále příbuzný roztoč *Psoroptes* a *Cnemidocoptes*. O jednom ze skupiny roztočů je známo, že napadá pouze Maybónské žlázy ve víčku koně. Je to *Demodex folliculorum* var. *canis* a *hominis*. Jeho druhově příbuzný, *Demodex follic* var. *equi*, působí kožní změny u koně, t. zv. Demodectic Mange, pro něž platí stejná veterinárně policejní nařízení a předpisy o tlumení (isolace, desinfekce, hlášení), jako pro prašivinu, vyvolanou shora zmíněnými parazity.

O prašivině je známo, že je to velmi úporná nákaza, byla v ČSR. pojata do zákona o zvířecích nákazách a způsob boje proti ní (hlášení, izolace, desinfekce) je zákonitě ustanoven. Nebezpečí tkví v přenosnosti se zvířat na zvířata jiného druhu a na člověka. Prašivinou onemocnělá zvířata nejsou způsobila práce, trpí vyhublostí a hynou.

Účelem tohoto článku je pojednání o chorobě demodectosis, ježto kožní změny, ji vyvolané, jsou podobné prašivině.

Je zajímavé, že ve V. Británii demodectosis je zahrnuta do pojmu prašiviny a platí pro ni stejná veterinárně policejní opatření, jako pro tuto, zatím co u nás je považována za onemocnění rozdílné, méně nebezpečné a nebyla pojata do zákona o zvířecích nákazách.

Vzhledem k rozdílnosti názorů a předpisů našich a britských je zvláště významné poukázat na určité shodné a na druhé straně rozdílné znaky, jež provázejí tato obě onemocnění.

Etiologie.

Demodex follicul. var. *equi* je mikroskopický roztoč válcovitého na konci zaobleného tvaru až asi 0.3 mm dlouhý a 0.12 mm široký. Velmi připomíná chrousta. Na hlavohrudí jsou silná kusadla a na spodu trupu odstupují čtyři páry krátkých, ale silných nohou, opatřených drápky. Nohy něco málo přecházejí obvod těla. Zadek je poněkud kratší než hlavohruď a nese asi třicet příčných rýh. Samička klade téměř kulatá vajíčka do mazových žláz folliculu vlasového. Z nich líhnou se malí nepohybliví roztoči, t. zv. nymfy, kteří jsou podobní dospělým. Zde žijí a dospívají a svým dráždivým vlivem zneklidňují zvíře a vyvolávají kožní změny.

Příznaky.

Příznaky onemocnění jsou svědivé pocity různé intensity na různých místech pokožky. Zvíře postižené místa olizuje a kouše a odírá se boky o stěny stáje. Svědivost je někdy zmírněna a zjistí se jen tehdy, když koně škrábeme, tu na místě maximální svědivosti kůň ohýbá páteř a pohybuje pysky. Toto místo je důležité s hlediska zjištění diagnózy pro odebrání vzorku. Srst je tam zježená, ztrácí lesk, je odřená a sama vypadává, takže se objevují holá místa různé velikosti a nepravidelného tvaru. Zároveň tamže kůže ztrácí elasticitu a na povrchu secernuje serum, jež zasychá v jednotlivé pustulky nebo v rozsáhlejší šupiny.

6. 10/42
Nejčastěji zachváceným místem je krk, plec, kohoutek hřbetu a bedro, jindy se změny objeví i na lici a kořeni ocasu. Charakter kožních změn je dvojího rázu:

a) forma nodulární je charakterisována uzlíky (noduli) velikosti prosa až vike, jež prominují nad povrch kůže a bývají rozsety v různém rozsahu. Jsou barvy šedobílé, později hnisaají a mění se v pustulky.

b) forma skvamózní se projevuje změnami, jež splývají do nepravidelných ploch velikosti až jako talíř i větší. Kůže je zduřelá, elasticita její snížena. Serum zasychá v šedobílé šupiny, jež nejčastěji po třech nedělích

stálé dráždivosti dochází později k jeho zhubnutí.

Diagnosa.

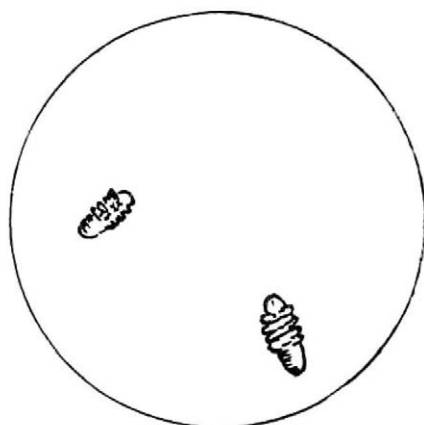
Je potvrzena přítomností a nálezem nymf nebo aspoň jednoho dospělého parazita při mikroskopické prohlídce.

Diferenciální diagnosa.

Diferenciálně diagnosticky přicházejí v úvahu prašivina, ozhřivka, opar lysivý (*Trichophyton tonsurans*), lymfangitis, ekzémy vnitřního původu (kopřivka) a mikrobiální dermatitidy (staphylo-streptokokové infekce).

obj. 4

obj. 8

obr. Demodex follicul. var. equi. (Dr. J.)

odpadávají. Pod nimi vyrůstá jemná nová srst tmavší barvy. Od středu se změny rozšiřují více méně radiálně. Vyhojení začíná na nejstarších místech vzniku.

Způsob nakažení.

Praedilekční místa vzniku změn jsou tam, kde na koni přiléhá sedlo nebo tažný postroj a má se za to, že infekce se přenáší právě postroji, houněmi a čistícími potřebami. Infekce je umožněna zvláště, jsou-li zvířata zpocena. Také je možné spontánní nakažení zvířete od zvířete, zvláště při společném ustájení. Naproti tomu KNÖRR tvrdí, že pokusná infekce se nezdařila ani po aplikaci infekčního materiálu na skarifikovanou kůži pokusného koně.

Hospodářská ztráta.

Hospodářská ztráta spočívá v nemožnosti použití zvířete k normální práci, ježto při

Therapie.

Účelem léčení je zabít parazita i vajíčka, a při tom nepoškodit pacienta. Představuje je separování postižených zvířat, izolace v kontumační stáji, ostříhání srsti, aplikace šedé masti, vídeňský liniment, Billrothova mast, nafta, použití antiparazitárních sírných lázní a komor plynových (kyslíčnick sířičitý — SO₂).

Vlastní pozorování a pracovní postup.

Za svého přidělení u RAVC měl jsem příležitost pozorovati několik případů demodcosidy. Bylo to u menšího remončního depótu, podřízeného veterinární nemocnici. Nově přišlé remonty byly většinou tažné koně a soumaři (muly). Každé zvíře tam mělo vlastní box, jelikož nemocnice sdílela stáje na místě zrušené koňské závodní dráhy. Tím lze si vysvětliti při pozdějších výsledcích

8. 10. 42
poměrně nesnadné rozšíření onemocnění na jiná zvířata, takže demodocosis byla zde pozorována jednotlivě, případ od případu.

Nebezpečí onemocnění tkvělo v nesnadném zjištění roztoče a tím i v pozdní izolaci zvířete-přenašeče. Jedno laboratorní vyšetření nestačí. Při poměrně malém počtu cizopasníků v pokožce jednoho zvířete je třeba několikerého vyšetření seškrabané kůže, aby diagnosa nálezem roztoče byla potvrzena.

Odebrání vzorku.

Za účelem odebrání vzorku volíme místa pokožky, kde nález parazita je nejvíce pravděpodobný. Jsou to místa maximální svědivosti spontánní nebo vyvolané. Dále volíme místa, kde změny jsou čerstvé, ostříháme srst, místo navlhčíme a čerstvé uzlíky nebo šupiny i s povrchem pokožky důkladně seškrabeme ploše skalpelem, až krev prosakuje na povrch. Poté místo desinfikujeme.

(pokračování v příštím čísle)

Suvorovské umění znáti nepřítele

Dovednost vybrati a vykonati nejvýhodnější manévry, odpovídající situaci a zvláštěností nepřítele, je nejjasnějším rysem ve vojevůdcovském umění Suvorova. Schema a šablona byly cizí vojevůdcovskému nadání Suvorova. Nejpečlivějším způsobem sledoval všechny prvky rozhodnutí, zvláště situaci nepřítele, jeho bojové vlastnosti, přednosti i slabiny. To je Suvorovův charakteristický rys. Známý theoretik této doby, Loyd, ve svém díle „Úvaha o všeobecných zásadách války“ podává níže uvedenou charakteristiku generálů, vrstevníků Suvorova.

„Nejistota, v jaké najdete generály v kterémkoliv boji, je následek nepozornosti v této delikátní oblasti válečného umění. Nejsou schopni změnití svůj plán v nové situaci; jejich neklid se zvětšuje tak, jak se přibližuje nepřítel. Před jeho zraky bojí se pokusiti se o jakýkoli pohyb, protože nevědí, jestli čas a místo dovolí dovésti do konce ten nebo jiný manévry, i když se zdá býti nevyhnutelným. V souhrnu většina bitev je rozhodnuta spíše náhodami, než moudrými rozkazy. . .“

Generálové sestavují své plány v úřadech a předpokládají dosti okolností, které nikdy nejsou ve skutečnosti, hlavně v takové formě, jak se jim zdály. Ale přece je nemnoho lidí nadaných postřehem vyššího řádu, kteří v průběhu samotného boje podchytí nové fakty a umí jich včas a dovedně využítí.

Vynikajícím představitelem poslední skupiny byl Suvorov.

Znameníť suvorovský postřeh, který spolu s rychlostí a tlakem patří k základním principům jeho vojevůdcovského umění, záležel v rychlé a plné orientaci v situaci. Do nich spadá i přiměřený posudek o silách nepřítele pro posouzení jeho úmyslů. Sám

Suvorov byl nadán touto schopností věrného ocenění situace v neobyčejné míře. Ne nadarmo vojáci o něm říkali: „Věděl všechno na světě a znal i úmysl nepřítele.“ Z neúplných i často si odporujících hlášení, Suvorov uměl sestavovati správný obraz o silách protivníka, o jeho položení a úmyslech, a rychle činil svá rozhodnutí. Pronikavý pohled Suvorova okamžitě zachycoval charakteristické detaily, zajišťuje si současně správný názor na celé dění.

Suvorov bříte se postavil proti pomalosti rakouských generálů, kteří málé plnění naučených dogmat kladli mnohem výše než bojovou situaci. Věděl, že v boji je zapotřebí ohodnotiti situaci okamžitě a že je třeba provedení bez sebemenší ztráty času. Ovšem ohodnotiti tak rychle situaci může jen ten velitel, který ovládá vojenské zákony a který pečlivě studuje protivníka.

Umění Suvorova poznávati nepřítele, odhalovati zvláštnosti jeho taktiky a dáti se vésti jimi při řízení bitvy, opíralo se především o hluboké znalosti válečné teorie a bohaté praktické zkušenosti. Suvorov byl na svůj věk vzdělavcem a nepřestával se zdokonalovati až do smrti. Měl hodnotné znalosti filosofické, velmi dobře znal vojenskou historii a základní vojenské nauky, zejména dělostřelectvo a opevňování.

Suvorov pozorným způsobem studoval protivníky, organizaci jejich armády, charakteristické znaky jejich strategie a taktiky i umění jejich vojevůdců. To všechno mu dávalo možnost předvídati činnost protivníka, viděti přednosti i nedostatky a využítí jich pro sebe.

V dopise Alexandru Karačajevovi v roce 1793 Suvorov napsal: „Nikdy nepřehlížejte nepřítele, ale učte se znáti jeho vojsko,